משנה · אחרונים · עיקר תוספות יום טוב · סדר טהרות

עיקר תוספות יום טוב על משנה עוקצים

משולם בן יואל כץ, רבי יום טוב ליפמן הלר הלוי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

עיקר תוספות יום טוב על משנה עוקצים

משולם בן יואל כץ, רבי יום טוב ליפמן הלר הלוי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/עיקר-תוספות-יום-טוב-על-משנה-עוקצים/
הקובץ נוצר ב־19 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ב 4
משנה ג 4
משנה ד 4
משנה ה 4
משנה ו 4
פרק ב 5
משנה א 5
משנה ב 5
משנה ג 5
משנה ד 5
משנה ה 6
משנה ו 6
משנה ט 6
משנה י 6
פרק ג 6
משנה ב 6
משנה ג 6
משנה ד 7
משנה ה 7
משנה ח 7
משנה ט 7
משנה י 7
משנה יא 7
משנה יב 7

פרק א

משנה א

א שֶׁאֵין בּוֹ מֹחַ. רַשִׁ"י:

ב מַשְׁמַע בֵּין לְטַמֵּא וּבֵין לְטַמֵּא:

ג וְכָל שֶׁכֵּן הָעֹקֶץ הַנּוֹגֵעַ וְדָבוּק בּוֹ כְּדִלְעֵיל:

ד שֶׁאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בִּתְחִלַּת הָעִיּוּן, לְפִי שֶׁכָּל זֶרַע אֵין סָפֵק כִּי יִזָּרֵעַ. הָרַמְבַּ"ם. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ב

ה **גָּדוֹל כוּ'**. גִּיד דַּק שֶׁבִּקְצֵה הַשֹּׁרֶשׁ הַטָּמוּן בַּקַּרְקַע מִן הַצְּנוֹן. הָרַמְבַּ"ם:

משנה ג

י **הַמַּכְבֵּד כוּ'**. יָדוּעַ כִּי עֻקְצֵי הַתְּמָרִים יֵשׁ לָהֶם קְצָה עֲבֶה כוּ', וְנִקְרָא יַד הַמַּכְבֵּד, לְפִי שֶׁהוּא דְּמוּת יָד הַמַּטְאטְאִים. הָרַמְבַּ"ם:

משנה ד

ז **וְהַלֶּפֶת**. פֵּרוּשׁ, חֶלְפּוֹת הַלֶּפֶת. הָרַמְבַּ"ם:

משנה ה

ח כְּלוֹמַר, כְּשֶׁהֵם עִם הַתְּבוּאָה נֶהְפָּכָה הַתְּבוּאָה עַל יְדֵיהֶן. אֶלָּא שֶׁקְּשֶׁה, דְּכֵיוָן שֶׁכְּבָר נָדוֹשׁוּ, נִתְרוֹקְנָה הַתְּבוּאָה מֵהֶן. וּלְשׁוֹן רַשִׁ"י, הוֹאִיל וּרְאוּיוֹת לַהֲפֹךְ רָאשֵׁי הַשִּׁבֳּלִין בְּעֶתֶר עַל יְדֵי הַיָּדוֹת. דְּאִלְמָלֵא הַיָּדוֹת, יוֹצְאִין מִבֵּין עֻקְצֵי הָעֶתֶר וְנִשְׁמָטִין מִמֶּנָּה:

ט לֹא יָדַעְתִּי לְמַאי קְאָמַר שֶׁנִּקְרָאִים כֵּן, וְהֵיכָן נִקְרְאוּ כֵּן. וְהָרַ"שׁ כָּתַב, וּקְרָאָן פְּסִיגִין בַּיְרוּשַׁלְמִי וּבַתּוֹסֶפְתָּא. וְנָתַתִּ אוֹתוֹ [וַיִּקְרָא א] תַּרְגּוּם יְרוּשַׁלְמִי וּפְסִיג יָתֵיהּ. עַד כָּאן:

י יֵשׁ לְפָרֵשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַ"שׁ, דְּיֵשׁ בָּאֶשְׁכּוֹל פְּסִיגִים גְּדוֹלִים וּמִכָּל פְּסִיגָה יוֹצְאִים פְּסִיגִין קְטַנִּים. אֲבָל לֹא יָדַעְתִּי מַאי דּוּחֲקֵיהּ דְּהָרַ"ב לְפָרֵשׁ כֵּן, דְּיוֹתֵר נִרְאֶה לְפָרֵשׁ דְּמֵירֵי בִּסְתָם פְּסִיגִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן גַּרְגִּירֵי עֲנָבִים. וְכֵן כָּתַב הָרַ"שׁ כָּאן:

יא **שַׁרְבִיט**. יוֹצֵא מִן קְצֵה הַמַּכְבֵּד כוּ'. הָרַמְבַּ"ם:

יב לְכָאוֹרָה מַתְנִיתִין בְּיָדוֹת מֵירֵי כִּדְתָנֵי רֵישָׁא כָּל יָדוֹת כוּ', וְכֵן מִדְּתָנֵי בְּכֻלְּהוּ טָמֵא, וְלֹא תָנֵי מִצְטָרֵף. וּבְחֻלִּין מַיְתֵי לִדְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה לְעִנְיַן שׁוֹמֵר:

משנה ו

יג וְהָרַמְבַּ"ם פֵּרֵשׁ, מִין תְּאֵנִים. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

יד **טָפַח**. הַסָּמוּךְ לְאוֹכֶל הָרַמְבַּ"ם:

פרק ב

משנה א

א הַדּוֹמִין לְיַיִן וְחוֹמֶץ שֶׁמַּעֲמִידִין וּמְקַיְּמִין הָאֹכֶל. וּבְכָל מָקוֹם פֵּרֵשׁ הָרַ"ב כָּבוּשׁ, בְּיַיִן, אוֹ בְּחוֹמֶץ, אוֹ צִיר, אוֹ שֶׁמֶן, אוֹ מַיִם עִם מֶלַח:

ב וְקָשֶׁה, וְכִי אֵין זֶה לְמַרְאֶה, וּבְרִישָׁא לֹא פָּלִיג רַבִּי יְהוּדָה. הָרַ"שׁ. וְאֶפְשָׁר לְחַלֵּק בֵּין הַדָּבָר הַמְחֻבָּר בַּפְּרִי עַצְמוֹ כְּמוֹ כְּשׁוּת וְהַנֵּץ, לְטַרְפֵי הַזִּית דְּמֵעִקָּרָא אֵינָם מְחֻבָּרִים בַּפְּרִי עַצְמוֹ:

ג וּלְפִיכָךְ מִצְטָרֵף גַּם כֵּן. וְכֵן כָּתַב הָרַמְבַּ"ם:

משנה ב

ד נִרְאֶה לִי דְּהָכִי פֵּרוּשׁוֹ, כֵּיוָן דְּאָמְרִינַן דְּגַרְעִין שֶׁל רֹטֶב וְהַיְנוּ שֶׁאֵין מְבֻשָּׁלִים כָּל צָרְכָּן וְנִשְׁאָר קְצָת מִן הָאֹכֶל עֲלֵיהֶם וְחָזְיָן לְמָצְצָן, מִצְטָרְפוֹת, אֲבָל בִּיבֵשָׁה אֵין נִשְׁאָר מִן הָאֹכֶל עַל הַגַּרְעִין אֵין מִצְטָרֵף. לְפִיכָךְ חוֹתֵם שֶׁל יְבֵשָׁה דַּחֲשִׁיב וְנִגְמָר וַחֲזִי לַאֲכִילָה עִם הַתְּמָרָה, מִצְטָרֵף, וְשֶׁל רֹטֶב דְּלֹא חֲשִׁיב, לֹא מִצְטָרֵף. מַהָרַ"ם:

ה הַיְנוּ בְּלַחָה. אָמְנָם בִּיבֵשָׁה הוּא דָּבוּק לְהַתְּמָרָה. הָרַמְבַּ"ם:

ו אֲבָל כְּשֶׁהַתְּמָרָה קַיֶּמֶת, אַף מַה שֶּׁיּוֹצֵא מִצְטָרֵף, כִּדְתָנֵי רֵישָׁא אַף עַל פִּי כוּ'. הָרַאֲבַ"ד. וְהָרַמְבַּ"ם פֵּרֵשׁ, דְּסֵיפָא מְפֹרָשׁ לְרֵישָׁא, דְּהָא דְתָנֵי אַף עַל פִּי כוּ' הוּא דָּוְקָא כְּנֶגֶד הָאֹכֶל:

ז הָרַ"שׁ. וְקָשֶׁה, דִּלְפִי סוּגְיַת הַגְּמָרָא אֲפִלּוּ לְפָחוֹת מִכְּפוֹל יֵשׁ שׁוֹמֵר כוּ'. וְהָא דְתָנַן בְּפֶרֶק ט' דְּחֻלִּין [מִשְׁנָה ד'] כַּזַּיִת בָּשָׂר, הוּא מְשׁוּם טֻמְאַת נְבֵלָה, שֶׁאֵינָהּ מְטַמְּאָה בְּפָחוֹת מִכַּזַּיִת, וְלֹא מְשׁוּם צָרוּף הוּא:

ח שֶׁהוּא עָב מִשֶּׁל שְׁתֵּי:

משנה ג

ט **שָׁלֵם כוּ'**. לְכָאוֹרָה זוֹ וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר זוֹ קָתָנֵי. וּלְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם, הָרִמּוֹן וְהָאֲבַטִּיחַ שֶׁנִּמּוֹק מִקְצָתוֹ, אֵין הַנִּשְׁאָר חִבּוּר כוּ' וְאֵין הַנִּשְׁאָר מִן הַקְּלִפָּה מִצְטָרֵף, שֶׁאֵין שְׁמִירָתוֹ מוֹעֶלֶת כְּלוּם. וְכֵן נִמּוֹק בָּאֱמְצַע אֵין הַצְּדָדִים חִבּוּר זֶה לָזֶה וְאֵין קְלִפָּתוֹ מִצְטָרֶפֶת:

י **אֵינוֹ כוּ'**. דְּאֵין שׁוֹמֵר עַל גַּבֵּי שׁוֹמֵר. רַשׁ"י:

יא מִכְּלַל דְּפְלִיגֵי רַבָּנָן. וְצָרִיךְ לוֹמַר דְּמַסְרֵק בִּכְלַל הַפִּטְמָא הוּא:

משנה ד

יב **מִצְטָרֶפֶת**. שֶׁהִיא עַצְמָהּ אֹכֶל. וְהַחִיצוֹנָה כוּ', שֶׁאֵין שׁוֹמֵר עַל גַּבֵּי שׁוֹמֵר חָשׁוּב שׁוֹמֵר. רַשׁ"י:

יג וְהָרַמְבַּ"ם פָּסַק כְּרַבִּי יְהוּדָה, וְהָכִי מִסְתַּבְּרָא:

משנה ה

יד כְּלוֹמַר, שֶׁהוּא קָרוֹב לִצְלִי וּמִתְקַשֶּׁה הַבָּשָׂר יוֹתֵר מֵהַבִּשּׁוּל:

טו וּלְדִיוּקָא אִצְטְרִיךְ, הָא אֹכֶל שֶׁלֹּא הִתְחִיל בּוֹ חִבּוּר. וּמִכָּל מָקוֹם לִישְׁנָא דְּהִתְחִיל בּוֹ קָשֶׁה, דַּהֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר שֶׁפֵּרֵק. וְהַר"ש פֵּרֵשׁ, אוֹתָהּ חֲתִיכָה שֶׁהִתְחִיל לְמָרֵק בָּהּ אֵינָהּ חִבּוּר, דְּסוֹפָהּ לְמָרְקָהּ כֻּלָּהּ, אֲבָל הַשְּׁאָר חִבּוּר:

משנה ו

טז שֵׁם מֻשְׁאָל מִגָּזִי נִזְרַךְ [יִרְמְיָה ז]. וְלִי נִרְאֶה שֶׁצָּרִיךְ לִגְרֹס שֶׁיָּגוֹם:

משנה ט

יז וְטַעֲמֵיהּ דְּתַנָּא קַמָּא, נִרְאֶה לִי דִּמְדַמֵּהוּ לִשְׁתִילֵי תְּרוּמָה שֶׁנִּטְמְאוּ, שְׁתָלָן טְהֵרוּ. וּסְבִירָא לֵיהּ דְּהוֹאִיל שֶׁמַּה שֶּׁחוּץ לֶעָצִיץ חָשִׁיב מְחֻבָּר, רָאוּי שֶׁמַּה שֶּׁבָּעָצִיץ שֶׁנִּחְשָׁב לְתָלוּשׁ שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ לְמֻחְבָּר. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

יח וְאַף דְּדַוְקָא מַה שֶּׁיָּצָא לֹא עָדִיפָא מֵעָצִיץ נָקוּב וְשָׁמְעִינַן לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּמַשְׁוֵי נָקוּב לְאֵינוֹ נָקוּב, שָׁאנֵי הֶכְשֵׁר זְרָעִים דְּהַתּוֹרָה רִבְּתָה טָהֳרָה אֲצָלָם כוּ'. גְּמָרָא. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

יט **יֹאכַל**. לֹא יָדַעְתִּי לְמַאי שַׁנֵּי בְּלִישָׁנָא, וְלֹא קָתָנֵי וְהַטָּהוֹר בְּטָהֳרָתוֹ:

משנה י

כ כְּלוֹמַר, דְּרָגִיל לְשָׁנוֹתָן יַחַד:

פרק ג

משנה ב

א **הַחוֹתַךְ**. וְלֹא חָתְכוֹ לַאֲכִילַת אָדָם. גְּמָרָא:

ב וְכָל הַמִּטַּמֵּא טֻמְאָה חֲמוּרָה אֵין צָרִיךְ הֶכְשֵׁר כְּדִלְקַמָּן:

ג **הָאָדָם כוּ'**. כִּי הַמַּחֲשָׁבָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה מַאֲכַל אָדָם אַף אִם הוּא רָאוּי לְנָכְרִים בְּלִבַּד. הָרַמְבַּ"ם:

ד **וְהַחֻלָּב כוּ'**. וַאֲפִלּוּ חֵלֶב שְׁחוּטָה צָרִיךְ הֶכְשֵׁר, וְלֹא הֶכְשְׁרָה בִּשְׁחִיטָה. מִשּׁוּם דְּאַכַּתִּי לָאו אֹכֶל הוּא עַד דַּחֲשִׁיב עָלֶיהָ. הָרַ"ש:

משנה ג

ה דְּאִלּוּ חֵלֶב טְהוֹרָה שְׁחוּטָה, אַף דְּאֵין צָרִיךְ מַחֲשָׁבָה וְלֹא הֶכְשֵׁר מַיִם, הֶכְשֵׁר שֶׁרֶץ מִיהָא בָּעֵי. הָרַ"ש:

משנה ד

י בְּקַצָוות הַשְּׁבָטִים בְּעֵת כו'. הָרַמְבַּ"ם:

משנה ה

יא הָכִי מְפָרֵשׁ הָרַ"ב חָרִיעַ דְּפֶרֶק ב' דְּכֹלְאַיִם מִשְׁנָה ח'. וְהָכָא הָתְנַן חַלּוֹת חָרִיעַ, מַשְׁמַע דְּעָנְיָן אַחֵר הוּא. וְהֶעָרוּךְ כָּתַב, יְרוּשַׁלְמִי, מַהוּ חָרִיעַ, מוֹרִיקָא. וְחַלּוֹת חָרִיעַ, יֵשׁ מְפָרְשִׁים שֶׁהוּא פָּחוֹת מִמּוֹרִיקָא שֶׁהוּא דַּק, וְזֶה רָחָב כְּאֶצְבַּע. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

יב **וְאֵינָן כו'**. לְפִי שֶׁאֵין נֶאֱכָלִים לַהֲנָאַת גּוּפָן. הָרַמְבַּ"ם:

משנה ח

יג **רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר כו'**. בְּנָסְחַת מַהֲרַ"ם זֶה לְשׁוֹנוֹ, מִשָּׁעָה שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְחָיוֹת:

משנה ט

יד **חֵלֶב כו'**. אֲבָל לֹא חַיָּה טְהוֹרָה. הָרַמְבַּ"ם:

טו הָרַ"שׁ. וְהָרַמְבַּ"ם מְחַלֵּק בֵּין נִתְנַבְּלָה לְנִשְׁחֲטָה לְעָנְיַן הֶכְשֵׁר שֶׁרֶץ. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה י

טז וְאִם תֹּאמַר לָמָּה נָקַט גַּבֵּי טֻמְאָה בִּמְקוֹמָהּ, דְּאֵין חִלּוּק בֵּין בִּמְקוֹמָהּ בֵּין שֶׁלֹּא בִּמְקוֹמָהּ, דְּהָא לָאו מְחֻבֶּרֶת הִיא. וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ תָּם, דְּשֶׁלֹּא בִּמְקוֹמָהּ מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה כֵּיוָן דִּמְטַלְטְלִים אוֹתָהּ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְדָמֵי לִשְׁאָר כֵּלִים שֶׁבַּבַּיִת, וְנָזְרוּ בָהּ רַבָּנָן טֻמְאָה דִּלְמָא אָתֵי לְאַחְלוֹפֵי. תּוֹסָפוֹת:

יז בִּיהוֹנָתָן כְּתִיב. וּבִדְבַשׁ בִּמְקוֹם גִּדּוּלוֹ מַיְרֵי. רַשְׁבַּ"ם:

משנה יא

יח מַשְׁמַע דְּמַחֲשָׁבָה מַמָּשׁ קָאָמַר, וְלֹא דִּבּוּר. וְעַיֵּן סוֹף פֶּרֶק כ"ה דְּכֵלִים:

משנה יב

יט **ה' יְבָרֵךְ כו'**. בַּמִּדְרָשׁ, גְּדוֹל הַשָּׁלוֹם שֶׁכְּשֶׁמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ יָבֹא אֵינוֹ פּוֹתֵחַ אֶלָּא בְּשָׁלוֹם שֶׁנֶּאֱמַר מַה נָּאוּו וְגוֹ' מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם: